

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om patientombudspersoner och socialombudspersoner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om patientombudspersoner och socialombudspersoner. Propositionen har samband med regeringsprogrammet för Sanna Marins regering, enligt vilket patient- och socialombudsmannens verksamhet ska förbättras.

Enligt propositionen ska man i stället för de nuvarande benämningarna på ombudsmän ta i bruk könsneutrala benämningar: patientombudsperson och socialombudsperson. I den föreslagna lagen föreskrivs det om ordnande av patientombudspersoners och socialombudspersoners verksamhet samt om patientombudspersoners och socialombudspersoner oberoende, behörighet och uppgifter. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i patientombudspersoners och socialombudspersoners verksamhet.

Enligt propositionen ska patientombudspersoners och socialombudspersoners verksamhet ordnas av välfärdsområdena och Helsingfors stad i fråga om den offentliga och privata social- och hälsovården, företagshälsovården samt småbarnspedagogiken. Dessutom ska HUS-sammanslutningen ordna patientombudspersoners verksamhet i fråga om den hälso- och sjukvård som sammanslutningen ordnar och producerar. Staten ska ordna patientombudspersoners verksamhet i hälso- och sjukvård som ges vid statens sinnessjukhus, hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas och produceras av en hälso- och sjukvårdsenhet vid Försvarmakten och hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas och produceras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar. Dessutom ska Arbetshälsoinstitutet ordna patientombudspersoners verksamhet i de hälso- och sjukvårdstjänster som institutet producerar.

Ett tillräckligt antal patientombudspersoner och socialombudspersoner ska utses med beaktande av patienternas och klienternas servicebehov. Patientombudspersonernas och socialombudspersonernas uppgifter motsvarar i stor utsträckning patient- och socialombudsmännens nuvarande uppgifter. För patientombudspersoners och socialombudspersoners verksamhet ska det utses en ansvarig person som bland annat ska styra, samordna och utveckla deras verksamhet samt årligen tillsammans med patientombudspersoner och socialombudspersoner för den som ordnar verksamheten sammanställa en redogörelse om hur patienternas och klienternas rättigheter och ställning utvecklas. Patientombudspersoners och socialombudspersoners oberoende och opartiskhet ska tryggas när de sköter sina uppgifter. Oberoendet tryggas bland annat genom att verksamheten ska ordnas åtskilt från uppgifter som anknyter till ordnande och produktion av social- och hälsovård. För uppgifterna som patientombudsperson, socialombudsperson och ansvarig person för verksamheten förutsätts lämplig högre högskoleexamen och sådan kännedom om uppgiftsområdet som uppgiften kräver.

Varje anordnare av patientombudspersoners och socialombudspersoners verksamhet ska vara personuppgiftsansvarig för handlingar som rör den verksamhet för patientombudspersoner och socialombudspersoner som den ansvarar för att ordna. I lagen föreslås även bestämmelser om behandling av personuppgifter och om anknytande skyddsåtgärder, skyldighet att registrera personuppgifter och om bevaringstid för handlingar.

Syftet med lagen är att främja tillgodoseendet av rättigheterna och rättsskyddet för patienter samt klienter inom socialvården och småbarnspedagogiken genom att förbättra patientombudspersoners och socialombudspersoners villkor och oberoende samt kvaliteten på verksamheten.

I och med den föreslagna nya lagen upphävs de nuvarande bestämmelserna om patientombudsmän och socialombudsmän i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992, nedan patientlagen) och lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000, nedan klientlagen).

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024. Bestämmelserna om registrering av personuppgifter ska tillämpas senast från och med den 1 januari 2025. I lagen föreslås dessutom en övergångsbestämmelse om behörighetsvillkoren för patientombudspersoner.
